

Når ulykken er ute

Alle foreldres skrekk; en varm sommerkveld og ungdom som freser av sted i en båt med motor på størrelse med overmotet. For all del – de var nok ikke direkte uforsiktede, alle hadde vest og jernstaken skulle være passert. Men farten var bare litt redusert, i tråd med tvilen

Vi var heldige. Vår datter ringte selv, torsdag morgen kl. 05.30, fra Aust-Agder sentralsykehus. To brukne underarmsben, et skikkelig «Mike Tyson»-øye og mobilfri er for småtteri å regne. Verre gikk det med venninnen som satt ved rattet: Alle tenner mellom 14 og 26 forsvant, i lag med tre underkjeveincisiver. Man trenger ekspertise i en slik situasjon. Det handler om en alvorlig ansiktsskade. I motsetning til et armbrudd, følger slike tannskader deg livet gjennom. Det er dessuten viktig at den innledende behandlingen legger til rette for framtidige erstatninger.

Da er det ikke tilfeldig hvilken stake man treffer. I Arendal får man hjelp av oralkirurgisk kompetanse. Mange steder i Norge ville velment hjelp blitt ytt av helsepersonell med begrenset kunnskap om førstehjelp ved skader i munnhulen og enda mindre kunnskap om muligheter for rehabilitering. Resultatet kunne da blitt betydelig mer usikkert for den forulykkede. Vi er folkene ved Aust-Agder sentralsykehus stor takk skyldig. Nettopp dette sykehuset er én av kandidatene til å drive desentralisert spesialistutdanning av oralkirurger.

Norge trenger flere tannlegespesialister til distriktene. Sommerens erfaring satte «et ansikt» på kampen for styrket satsing på spesialistutdanning. Både rekrutteringen av lærere til fakultetene og av spesialister til utøvende tjeneste i distriktene er helt avhengig av at regjeringen bevilger de nødvendige midler i statsbudsjettet for neste år og for årene som følger.

Samme dag som Aftenposten trykket det som ble betegnet som «ramsalt kritikk» fra undertegnede av regjeringens innsats på dette feltet, sto jeg ved en brygge på Borøya. I en sterkt ramponert og blodig båt ved brygga fløt utslåtte tenner omkring. Det eneste den 18 år gamle jenta som førte båten kan glede seg over – ved siden av å overleve – er at hun var i riktig fylke da det smalt.

Et annet viktig tannhelsepolitisk spørsmål er trygd. Hva skal være NTFs politikk med hensyn til trygderefusjon for tannbehandling? Dette ønsker hovedstyret å drøfte under årets representantskapsmøte. Et ad hoc-utvalg, nedsatt av hovedstyret, har vurdert en rekke forhold knyttet til trygderefusjon. De historiske realiteter, dagens politiske signaler samt konsekvensene for pasientene, tannlegene og samfunnet inngår i vurderingene som hovedstyret legger fram i høst. I vår fikk deltakerne på *Forum for tillitsvalgte* møte stortingspolitikere som har ønsket likestilling mellom munnen og resten av kroppen hva refusjon angår, men det politiske landskapet vakler mellom «posisjon og opposisjon». I februar i år omtalte mediene at stortingsflertallet gikk inn for systemendringer, men før dagen var omme, ble tøylene strammet, og en nestleder kandidat i et herværende politisk parti ble stummere enn en østers. Borte var tilsynelatende stortingsflertallet.

Manglende refusjonsordninger ved behandling av sykdom i munnen er et tema som stadig tas opp, både i mediene og på Stortinget. NTF har arbeidet for at nye diagnosegrupper med spesielle behov skal få trygderefu-

sjon. I tråd med dette sendte vi før sommeren et brev til Helsedepartementet hvor vi på nytt pekte på behovet for at pasienter med diagnosen *odontofobi* kommer inn under refusjonsordningene. NRK dagsnytt fanget opp dette fra vårt nettsted i sommer, og innhentet blant annet kommentarer fra SVs helsepolitiske talsmann Olav Gunnar Ballo. Han ønsket ikke «kronglete» spesialkonstruksjoner, men tok til orde for helhetlige ordninger for all sykdom, uansett anatomisk lokalisasjon.

Tannlegeforeningen har begrensede ressurser og må derfor rette skytset dit det er hensiktsmessig, i dialog med konsistente politikere. Ballo er utvilsomt én av disse, men stortingsflertallet er noe annet. Hovedstyret er imidlertid ikke overbevist om at en generell trygderefusjon vil være tjenlig for befolkningen, blant annet fordi det kan føre til en ytterligere opphoping av tannleger i sentrale strøk. Før vi fortsetter et ansvarlig samarbeid med det politiske miljøet, må vi avklare hvilke fullmakter vi har. Derfor ønsker vi en bred debatt

om disse spørsmålene på årets representantskapsmøte.

Med sommerens båtu-lykke i friskt minne, er det naturlig å spørre seg om hvor stor egenandelen bør være når ulykken er ute. Min gipsede datter satt en meter fra hun som om et

halvt år skal få erstattet 11 tenner. Behandling for en brukket arm koster ingenting utover en beskjeden poliklinisk egenandel, mens tann-

behandlingen vil påføre familien betydelige utgifter. Ikke alle kan ta slike kostnader på «strak arm»....

Carl Christian Bjørn